

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח

יום ו' ערש"ק ה' כסליו תשפ"ג

פרשת ויצא

גליון תקס"ז

שנה י"ב

מפי ספרים וסופרים

ענין הנגינה וכוחה

מקיצים ומעוררים אותך, מה יועיל לך שעון קטן זה בנעימה הדקה והעדינה? השיב לו בן הכפר: וודאי אינך מבין בטבעי האדם, כי ידוע שדבר שאדם רגיל בו ומצוי אצלו אין הוא מרגיש את מציאותו. אף אני כן שמרוב הרגל רעש הגלגלים וקולם החזק, אינני מרגיש בהם כלל, ואין בכוחם להקיציני משנתי, אבל דווקא הנעימה הדקה של שעון קטן זה, יקיציני משנתי.

הנמשל הוא: זהו ענין כח הנגינה, דספרי מוסר וספרי יראים, היות ובני האדם מצויים אצלם ורגילים בהם, לפעמים אינם עושים רושם על האדם. אולם הנגינה חידוש יש בה, ובכוחה לעשות רושם חזק ולעורר בבני אדם הרחוקי תשובה להחזירם למוטב.

פעם שאל אחד את הרה"ק רבי ישראל בעל ה"דברי ישראל" ממודיץ זיע"א (יומא דהילולא י"ג כסלו) על ענין הנגינה וכוחה. והשיב הרבי שהיא מעוררת לתשובה, ומעלה את נשמתו של אדם, ומקרבת לבם של ישראל לאביהם שבשמים. ותמה השואל: היתכן, מה שלא משיגים על ידי ספרי מוסר וספרי יראים, תעשה ותפעל הנגינה? ענהו הרה"ק ממודיץ:

משל למה הדבר דומה, לכן כפר בעל רחיים שבא לכרך, וראה בחלון חנותו של שען בין שאר השעונים השונים, שעון מקיץ המנגן בנעימה ומעורר את האדם משנתו. כננס אל החנות על מנת לקנות שעון מעורר זה. שאל אותו השען, מאיזה מקום הוא? והשיב: בן כפר פלוני ובעל רחיים אנכי. אמר לו השען: לשם מה לך שעון שיעורר אותך משנתך? והרי כמה גלגלים ואופנים מרעשים בבית הרחיים שלך, ומשמיעים קול רעש גדול. ואם הם אינם

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

מגלה עתידות

ויספר ללבן את כל הדברים האלה. נ"ל שסיפר לו שעתידין זרעו לקבל את התורה, וזה עיקר עבודתו בעולם. ורמז באומרו את כל 'הדברים האלה', כי בקבלת התורה ג"כ כתב לשון זה. (קול שמחה)

הגשמיים שבאדם צריכים להתרומם ולהיות ברוחניות

ויחלום הונה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. כלומר סולם עבודת השי"ת הוא, מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, היינו שאף מה שמוצב ארצה, שהוא גשמיים והארציות והדברים הפחיתים, גם זה יהיה מגיע השמימה, ר"ל יתעלה למדרגת שמיים, ע"י שישתמש בהגשם רק למען תורתו ועבודתו ית"ש, אשר בזה יהיה מרים ומנשא את כל הגשם ויהיה הכל נעשה בחי' תורה ועבודת השי"ת. (אמרי מנחם)

העליות והירידות שיש באדם

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכים עולים ויורדים בו. וזהו הרמז 'הנה סולם מוצב ארצה', היינו אף שמוצב ארצה במדרגה פחותה שיצא מקדושה עליונה, עם כל זה 'וראשו מגיע השמימה' דהיינו דאם מסתכל כלפי מעלה הוא מתגבר על המקטרגים, ותפילתו תעלה ותראה לפני אדון כל, וממילא יושע גם הוא, וזהו 'הנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו', שאף מלאכי אלוקים שיוורדים בו יש להם עליה על ידו כדאיחא במד"ר (בר"ר ס"ח, י"ח) עולים ויורדים בו ביעקב כי הנו מעלה כל העולמות בתפלתו זאת, וזוכה 'הנה ה' נצב עליו', דהיינו בלי מחיצה מפסקת, ונעשה מרכבה לקוב"ה.

גלות למקום אחר

הארץ אשר אתה שוכב עליה (כ"ה, י"ג). מפרשי ז"ל: קיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו. יש ועל האדם לנדוד למקום רחוק בכדי לתקן מה שצריך שם, לפיכך קיפל הקב"ה כל אר"י תחתיו - שיוכל לתקן הכל במקום אחד ולא יזדקק לטלטל עצמו. (בעש"ט)

וישא יעקב רגליו (כ"ט, א'). יעקב אבינו הגביה והעלה שם את הנשמות הנמוכות שהן בבחינת רגליו. (בעש"ט)

שויתי ה' לנגדי תמיד

וישכב במקום ההוא, ויחלום וגו', והנה ה' נצב עליו וגו' (כ"ח, י"א-י"ג) כ"ק אאמו"ר צוקללה"ה ז"ע ידבר בקדשו לאשר שהתורה הקדושה היא נצחית ולימוד להועיל לכלל ולפרט מישאל בכל דור ובכל זמן, ומעשי אבות סימן לבנים, שכאשר ישכב איש ישראל מתוך תשובה ומע"ט ומתוך ד"ת לשמה ויודיו על כל המעשים, ומסתכל כאילו הוא יומא מסתלק מעלמא, אז כל חלומותיו מיושבין וערבה שנתו, וידמה וינכיר אף בשעת שנתו בחלומו שמלאכי אלוקים עומדים אצלו לשמרו מכל רע ועל ראשו שכינת קל, וזה הוא והנה ה' נצב עליו, וכשיושן בטוב אז יקיף ברחמים, ותיכף בהקיצו משנתו יירא ויפחד ויהיה לנגד עיניו לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד, כמבואר ברמ"א ראשית דבריו הקדושים לאו"ח בשם הרמב"ם, וכמו שיבאר היטב דברי הרש"ז בש"ע שלו (או"ח א', ד'ה) וזה היא יראת אלוקים, שיהיה נגד עיניו תמיד ובליבו ובמוחו שה' נצב עליו תמיד, בלכתו ובשכבו ובקומו ובישיבתו ובכל תנועותיו עיני ה' משוטטות בכל. (ישמח ישראל)

קדש את שמך בעולמך

וישכב במקום ההוא. פרשי ז"ל: לשון מעוט באותו מקום שכב אבל י"ד שנה ששמש בבית שם ועבר לא שכב בלילה שהיה עוסק בתורה. ולכאורה יש לדקדק כיוון שיי"ד שנה לא שכב עוסק בתורה מה ראה ששכב בלילה הזה? וי"ל שאחר שהיה בבית עבר י"ד שנה הגיע למדרגה גדולה עד שכל הדברים הגשמיים נעשו מקודשים מאוד והם עצמם נעשו בבחי' תורה ומשום כך ישן. ויש לומר עוד דזה העניין מה שאמר הכתוב 'ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה' כלומר אף בדברים ארציים מגיע השמימה. וזה שאיתא במד"ר 'ויקץ יעקב משנתו' ר' יוחנן אמר ממשנתו היינו מלימודו כלומר ששינתו נתקדשה כ"כ עד שהיתה בחי' תורה כנ"ל. (אמונת משה)

שמן מורה על חכמה

ויצוק שמן על ראשה. אפשר לרמז, כי מהות השמן מורה על החכמה אשר העוסק באכילתו מועיל לזיכרון אשר הוא רומז לאברהם, ומספר שמן בגימטריא יצחק יעקב. (קול שמחה)

באהלי צדיקים

כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים (כ"ט, ב)

השפעת תורתם (של הצדיקים) תלוי בהתעוררות התלמידים

ופירש"י משקים הרועים את העדרים וכו'. והדגיש אא"ז זצוק"ל א"כ אמאי באמת כתיב ישקו העדרים הול"ל ישקו הרועים וכן בפ' מקץ שנו' באו מצרימה לשבור אל יוסף דקדק רש"י ז"ל שצ"ל מן יוסף עיי"ש, הדגיש גם כן כיון שצ"ל מן יוסף אמאי באמת כתיב אל יוסף הול"ל מן יוסף. אלא רמז יש בו, והוא, כי כשבאים להצדיק שישפיע עליהם - אזי הבאים משפיעים להצדיק - והצדיק יונק שפע על ידם, זהו שרמז ולא אמר "ישקו הרועים" אלא "ישקו העדרים" היינו שהעדים משקים ומשפיעים להרועה, כאמור, וכן זהו שרמז ואמר באו לשבור אל יוסף, שהבאים משפיעים אל יוסף עכדה"ק והבן.

(דברי ישראל)

דברי אלוקים חיים

והצדיק בתורתו הקדושה הוא בורא שמים חדשים. וכבר אמרתי הטעם שהצדיק יכול לבטל הדינים "הקדוש ברוך הוא גזור והצדיק מבטל" הוא על ידי זה מחמת שהגזירה נגזרה באיזה עולם, והצדיק עושה שמים חדשים, ונמצא לא היה הגזירה בזה העולם, וממילא הגזירה בטילה. (נועם אלימלך)

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

כששוכבים לישון כאשר נצרך ה' עוזר לו שישן כראוי לאיש יהודי וגם משנתו כיהודי, וכל כל היום כולו כראוי וכן הולך כסדר כל היום ובכל יום ובכל עת יותר טוב.

(בית אהרן)

ויזכור אלוקים את רחל וישמע אליה אלוקים ויפתח את רחמה, מגיד הכתוב כי הגם שעלה זכרונה לפניו, מה הוצרכה לתפלה כאמרו וישמע אליה וגו', עוד יודיע הכתוב כי ה' זוכר את חסידיו מבלי שיצטעקו אליו, לזה אמר ויזכור וגו' ואח"כ וישמע וגו' לומר שקודם שהתפללה עלה זכרונה לפניו יתברך.

(אור החיים)

ויצא יעקב מבאר שבע (כ"ח, י') והקשה רש"י ז"ל למה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם וכו' יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה, ע"כ. והנה מדלא קאמר אבד הודה אבד זיוה, אלא יפנה, משמע שלא ויאבד אלא פנה למקום אחר כמובן, ואיזהו המקום שפנה לשם.

י"ל כך, דהנה לכאורה יש לתמוה היתכן שהניח יעקב אבינו את מקום אבותיו הק', שדרו שם אברהם ויצחק והשרישו שם קדושתם, כמו שנאמר באברהם (לעיל כ"א, ג') ויטע אשל בבאר שבע, וביצחק (שם כ"ו, כ"ג) ויעל משם באר שבע, והוא עזב את המקום הקדוש הזה של קדושת אבותיו ויצא משם בתמיה.

אך יש לומר הענין הוא כך, היינו בדרך שפירש רש"י להלך (פסוק י"ז) כי מטא לחרן אמר אפשר שעברתי על המקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי וכו', נעקר הר המוריה ובא לכאן וכו' עיי"ש, וכן נמי יש לומר כאן, אפשר שהניח יעקב אבינו את מקום קדושת אבותיו ויצא משם, אלא נעקר קדושת אבותיו ויצא עמו, והיינו כדאיתא בילקוט (ויצא קי"ט) דצאתו מבית אביו היתה הבאר מהלכת לפניו מבאר שבע וכו' עיי"ש, ולכאורה הוא תימה כמובן, אלא פירושו 'הבאר' מבאר שבע 'מהלכת לפניו', והיינו כאמור נעקר קדושת אבותיו ויצא עמו.

וזהו שהקשה רש"י ז"ל למה הזכיר יציאתו, ר"ל למה פירסם הכתוב יציאתו שהוא לכאורה שלא לשבחו ותפארתו של יעקב אבינו שהניח מקום קדושת אבותיו, ויצא משם כנ"ל, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם וכו', יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה, היינו כשיצא משם יעקב אבינו ופנה משם, פנה כל קדושת אבותיו עמו, נמצא דכל מקום שהיה שם היה במקום קדושת אבותיו, ודי למבין.

(דברי ישראל)

ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום זה ואנכי לא ידעתי. י"ל אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, היינו במקום שנוגע הענין עבור ה', עבור תורה ומצוות, במקום שהוא אין רשאי אדם להיות איש עבור עצמו, וזה "ואנכי" לא ידעתי, שצריך לעשות הדבר רק לשם שמים, ולא בשביל פניה בשביל כבוד או הנאת עצמו.

(חתם סופר)

ויאמר מה אתן לך, ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה וגו' (ל', ל"א). יעקב אבינו שם מבטחו בה', כי לא יעזבנו ולא יטשנו, לא רצה לקבל משכורת מלבן, ורק שם אל המסחר פניו, בחושדו היד ה' תקצר להצלחתו, ואין הברכה מצווה אלא בדבר הסמוי מן העין, וי"ל שאמר יעקב אבינו "לא תתן לי מאומה", כלומר אין אני רוצה שאתה תתן לי, לא תנח דעתי בשכירות שהיה מיד בשר ודם, ורק רוצה אני שפרנסתי תהא נתונה עיי"ה הון ומפרנס לכל.

(חפץ חיים)

"וישב לבן למקומו ויעקב הלך לדרכו." למרות שראה לבן את מעשי יעקב עדיין לא הושפע ממנו להיטיב מעשיו, אלא "וישב לבן למקומו" נשאר "לשבת" במקומו, במדרגתו הראשונה בדעות ובמדות, ולעומת זאת יעקב החזיק מעמד ולא הושפע מלבן לרעה אלא "ויעקב הלך לדרכו" התקדם והלך בדרכו - דרך ה'.

(מבוסס על ר' מאיר שמחה מדווינסק, בעל מח"ס משך חכמה)

"ויצא יעקב מבאר שבע. מגיד שיציאת צדיק עושה רושם (רש"י). הכוונה, אף כשהצדיק עזב את המקום ופנה הודו, זיוו והדרו של אותו מקום, בכל זאת רישומו של הצדיק ניכר ומכירים שהיה צדיק במקום הזה.

(אדמו"ר ר' מ"מ מקוסוב בעל מח"ס אהבת שלום)

"ויפגע במקום. יעקב תקן תפלת ערבית (ברכות כו). יש בזה רמז, שאפילו נמצא האדם בתכלית השפלות והחשכות, בבירתא עמיקתא ואחרי היותו ברום המעלות, אל יתייאש, אלא יחגור שארית כוחו ויתאמץ בתפילה. שהרי יעקב היה במצוקה גדולה וחשך העולם בעדו, והיה מתירא שלא יפול ח"ו בג' עבירות חמורות (מדרש רבה) בכל זאת לא נבהל והייתה דעתו מיושבת עליו לתפילה.

(שם משואל)

"ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו." התחילו מרביות זו עם זו זאת אומרת עלי ניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי ניח מיד עשאו הקב"ה אבן אחת (רש"י). וכי מה היתרון באיחוד כולם לאבן אחת? הרי ראשו של יעקב מונח רק על קצתה של האבן, ושוב יש מקום לריב ? אלא ללמדנו כשיש אחדות, אין קנאה ואין קטטה.

(אמרי אמת, גור)

"ויחלום והנה סלם מצב ארצה." ע"י החלום אפשר להכיר את האדם, שאין אדם חולם אלא מהרהורי ליבו. יעקב רואה בחלומו סולם "וראשו מגיע השמימה" "והנה ה' נצב עליו". ואילו פרעה רואה בחלומו "שבע פרות..."

(ר' מאיר מפרימישלן)

ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי (ס"ח, ט"ז) פ"א אמר אשר החילוק בין יהודי לגוי הוא שיעקב קם משנתו, אזי דברו הראשון הוא "אכן יש ה' במקום הזה", ואילו פה שקם משנתו, אזי "וישן ויחלום שנית", והסוף - "ויקץ פרעה והנה חלום".

(שיח שרפי קדש בשם הרה"ק מקאצק ז"ע)

אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים (כ"ח, י"ז) שאלנו חכם אחד: יעקב פתח בלשון היום "יש אלוקים במקום הזה" וסיים לאחמ"כ בשלילה "אין זה", ואמרתי לו: ידוע שבשעת בריאת העולם, צמצם הקב"ה את עצמו, כדי שיהיה מקום לבריאת העולם ולקיימו, שהרי העולם נברא יש מאין (רמב"ן בראשית א' כ"ז ד"ה והפשט הנכון), והצמצום היה בבית קודש הקדשים וא"כ היה במקום הזה רבוי של אור במקום הצמצום שבתחילה, זה שאמר יעקב "אכן יש ה' במקום הזה" יש ריבוי של התגלות האור באופן חיובי, אבל "אין זה כי אם בית אלוקים", שהרי ריבוי האור החיובי בא על חשבון הצמצום של "יש מאין", חיוב ושלילה גם שניהם.

(עת רצון, קאליב)

ויקץ יעקב משנתו גם ממשנתו כדאיתא בבעל הטורים וכולל כלשונו שלמד הרבה תורה ויחודים ע"י חלום הזה, ואח"כ חזר הרב לפרש עפ"י פשוט משנתו - משינה שלו. ויאמר אכן יש ה' במקום הזה - דכאן ישג"כ שם השם, בשינה יש ג"כ שם השם שגם בשינה יש עבודת לה' כי מסתמא כשקבע השי"ת את הנהגת העולם בזה מסתמא גם בזה הוא עבודת להשי"ת

מעשי צדיקים

לך נא אל האוהל הקדוש ובקש מחילה גמורה

הרה"ק רבי דב בער האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זיע"א, נולד ביום ט' בכסלו תקל"ד ונפטר ביום ט' בכסלו תקפ"ח. בהיותו בן חמש עשרה נתמנה על ידי אביו

הרה"ק רבי דב בער האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זיע"א, נולד ביום ט' בכסלו תקל"ד ונפטר ביום ט' בכסלו תקפ"ח. בהיותו בן חמש עשרה נתמנה על ידי אביו

למלא את מקום אביו. ואמנם עם פטירת הרב בעל התניא הוכתר לממשיך דרכו והתיישב בלויבאוויטש. בשנת תקפ"ז נאסר בעיר וויטעבסק וישב כחדשיים במאסר, סיבת המאסר היתה מלשינות בפני הממשלה הרוסית שהרב תומך בשולטן הטורקי ואף שולח לו כסף. בעשרה בכסלו שוחרר ממאסרו ונסע לעיר המרפא קארלסברג.

בדרך נסיעתו ביקר אצל הגה"ק רבי עקיבא אייגר זיע"א שחלק לו כבוד רב, אחר כך בא להאדיטש לימים הנוראים שנת תקפ"ח, ונתקבצו לשם החסידים מכל הסביבות, ודרש הרבה בבית המדרש שלפני קבר אביו. פעם אחת הלך להשתטח על ציונו של אביו ושהה שם זמן רב. ואחר כך יצא משם בשמחה רבה ופניו שוחקות ואמר: "פעלתי מאאמו"ר ני"ע שיפטרוני מהרבנות".

החסידים חשבו שכונתו הוא שיטע לארץ הקודש כי השתוקק לכך תמיד, ואמרו לו למה ידבר אדוננו כדברים האלה, איך יעזוב אותנו כצאן בלי רועה? והשיב להם "הלא עמכם חתני הרמ"מ הוא אדמו"ר בעל הצמח צדק, הוא יהיה לכם לרועה נאמן" אחר כך נסע דרך עיר ניאז'ין ושם נחלה מאד ונסתלק לבית עולמו ביום ט' כסלו תקפ"ח כשהוא בן נ"ד שנה בדיוק.

מסופר: פעם התאספו מספר חסידים סביב רבי מנחם נחום בנו של הרה"ק האדמו"ר האמצעי זיע"א ושמועו סיפור מבהיל ומרעיש נפש שאירע עמו. באחד מימי היריד שהתקיים בקיץ האחרון הגיע לניעזין פקיד יהודי בשם אהרן, איש אמונו של זעליג הסוחר הידוע ממוסקבה, ובידו אלף רובל לקניית סחורה עבור אדונו. העיסקה נכתבה ונחתמה עוד קודם לכן בין הצדדים, ולא נותר לאהרן אלא למסור את המזומנים וליתול את הסחורה.

כיוון שהגיע לניעזין שעה קלה קודם כניסת השבת, בחר באכסניה הראשונה שנודמנה לו, כיוון שלא רצה להחזיק את הכסף ברשותו, הפקיד אהרן את אלף הרובל בידי בעל האכסניה, ואהרן לא היסס להפקיד בידי את הממון, הלה בעל זקן נאה היה וסבר פנים מעורר אמון. בצאת השבת ניגש אהרן אל בעל האכסניה כדי ליתול הימנו את מזונו בחזרה, אך בעל האכסניה הביט בו בפנים מתפללות ומשך בכתפיו בתמיהה: על איזה פיקדון כבודו מדבר? שאל. אהרן התבלבל והציץ בפני בעל הבית כמנסה לרדת לסוף דעתו, אך כעבור רגע התעשת ושטח את בקשתו פעם נוספת בסבלנות רבה. סמקו פניו של בעל האכסניה מחימה, קמץ את אגרופיו, אכה בשולחן בזעם, וצווח: "הסתלק לך מביתי שקרן ונבזה לפני שאפליא בך את מכותי".

פחד אהרן מאימו ומראוהו של בעל האכסניה ולא ניסה אפילו לעמוד על שלו. כיוון שלא היה לאהרן מכר ומודע בכל העיר, החל להסתובב ברחובות הזרים לו, עד שרגלו הוליכו אותו בלי משים אל בית המדרש. נכנס אהרן לבית המדרש ועמד בפתח. כל בית המדרש היה חשוך לבד מפניה אחת שהוארה בעשיתה, התקרב אהרן לאותה פינה וראה את רבי נחום וישב שם ושוקד על ספריו.

"הוא איש שאוכל להיוועץ עמו" הבזיקה במוחו מחשבה. סיפר אהרן לרבי נחום את הקורות עמו מאז נשלח ממוסקבה על ידי זעליג הסוחר, עד מעשה החמס ואיזמו של בעל האכסניה. למחרת עם בוקר הלך ר' נחום לבעל האכסניה ושאל אותו בעניין סכום הכסף, הלה משך כתפיו בכעס עצור: "איני יודע על שום פיקדון" השיב בחימה, אמש פנה אלי הזר הלז וביקש ממני סכום כסף עצום שהפקיד בידי כביכול, אך איני מכיר אותו ועד לאותו רגע לא ראיתי מעולם. חזר רבי נחום אל אהרן בידעיה שאין בכוחו לעזור, עדים להפקדת הכסף בידי בעל האכסניה לא היו, שטר פיקדון אינו בנמצא, וממילא דין תורה לא יפסוק שבעל הפיקדון יקבל את כספו בחזרה, עם זאת כיוון שניכר מדברי אהרן שהוא

אומר דברי אמת, יעץ לו ללכת אל האוהל הקדוש של בעל התניא ולבקש שם רחמים, אולי יערה הקב"ה רוח של תשובה בלבו של האכסנאי ויתעורר להשיב את הכסף. עשה אהרן כהצעת רבי נחום ונסע בלב שבור אל האוהל הקדוש שבהאדיטש לעורר עליו רחמים.

היה זה יום רגיל ושגרת, ולעת צהריים התפנה בעל האכסניה מעיסוקיו בשירות האורחים והלך לאכול את ארוחת הצהריים, כאשר קרה לפתע דבר מופלא ונדיר, עוד האכסנאי מסתדר על מקומו לקראת הארוחה, קפצה לפתע על השולחן חולדה גדולה דוחה ומגעילה, וקבעה לה מקום מול צלחתו. נסוג בעל האכסניה ממקומו בבהלה ופניו חוורו מבושה לפני אורחיו, כעבור רגע קצר החל לנפנף בידי ובמטפתו לעבר החולדה הנועזת כדי לגרשה, אך זו רבצה במקומה לא נעה ולא זעה, ואך התקרבלה במקומה במנוחה ושלווה. יצא בעל האכסניה מכליו והטיח לעברה את ידו, אך זו זינקה בתגובה לעבר צווארו ונעצה בחזקה את ציפורניה, זעקה חנוקה נמלטה מפי האישה והוא איבד את שיווי ממשקלו ונפל.

הסובבים שהביטו כל העת בנעשה, ניסו לנתק את היצור הלה שנדבק לצוואר של מארחם, אך אותה חיה קטנה המשיכה לנעוץ את ציפורניה ולא הרפתה עד כדי סכנה לחייו, הבינו הכל שלא אירוע שבגדר הטבע הוא זה ויש דברים בגו.

רגע ארוך חלף כאשר גניחתו של בעל האכסניה הסבה אליו את תשומת לבם של הנוכחים, סימן להם האכסנאי באצבעו, וכשגחנו לעברו אמר להם, יודע אני בשל מה הגיעה אלי הצרה הגדולה הזאת, הדבר בא עלי משום שמעלתי בכספי הפיקדון שנתן בידי אהרן, כן אלף רובל כסף נתן בידי לפני כניסת השבת ואני הכחשתי זאת בצאת השבת במצח נחושה.

החליפו הנוכחים זה עם זה מבטים של הבנה, שהרי הכירו מכבר את מעלליו של בעל האכסניה אך הווידוי הפתיעם, ציפו הכל שבעקבות הווידוי תרד החולדה מקרבנה. אך זו לא סרה ממנו והמשיכה ללפות את צווארו.

הבינו הכל כי משמים נשלחה אותה חולדה לתקן את הטעון תיקון ואין כל סיכוי להסירה מגופו של האיש עד שהתיקון ייעשה, דומה שגם האכסנאי הבין זאת, שכן רמז לנוכחים בכוחות לא לו, וכשקרבו לעברו אמרו: לכו ובקשו בשמי את מחילתו של הצדיק רבנו מנחם נחום שהעזתי פני כנגדו, והתכחשתי בחציפות לאזהרתו, מהרו, חוסו עלי והסירו ממני את הקללה האיומה הזאת שדבקה לצווארי. לא חלפה שעה ארוכה כשרמותו ההדורה של רבי נחום נראתה בפתח, נכנס הצדיק וקרבו אל האכסנאי, וכשראה את החולדה לופתת בעקשנות את גרונו של האומלל, הרצינו פניו ביתר שאת. עוד רגע, ורבי נחום רכן מעל האכסנאי ולחש ברצינות עמוקה: מחול לך! מחול לך! וחזר והתבונן בצפייה באיש ובחולדה. אך זו לא עזה כמלוא נימה. חווירו פניו של רבי נחום ועיניו הצטמצמו במחשבה חוקרת, לבסוף נשם עמוקות והתכופף לעבר האכסנאי ושאל אותו: אמור נא לי שמא הטחת דברים כלפי אבא האדמו"ר האמצעי זיע"א? גניחה עמוקה נשמעה בחדר, חדי עין הבחינו אף מקצה החדר בהנהון הקל שנענע האכסנאי, אם כן הזדקף רבי נחום בהקלה, לך נא אל האוהל הקדוש ובקש מחילה גמורה. מיהרו הנוכחים לשאת את האכסנאי אל האוהל הקדוש, משהגיע והונח למרגלות הציון הקדוש, פרץ האכסנאי בבכייה קורעת לבבות וביקש מחילה גמורה, בהבטיחו כי מעתה והלאה יעשה את הישר ואת הרצוי בעיני אלוקים ואדם. לא הספיק האכסנאי לסיים את דבריו, כשהחולדה זינקה לפתע בזריזות רבה, ובטרם הספיקו הנוכחים הנרגשים אפילו למצמץ, נעלמה באפלולית של מחילה קטנה בזווית ביתו של האוהל הקדוש.

רבי שלמה לוריא המהרש"ל (יומא דהילולא י"ב כסלו)

הנשמות הטובות שבלובלין שחו בוודאות שיד ה' פגעה בו על שעבר על שבועותו לרעייתו הראשונה, הרציניים שבהם הפטירו: אינו יודעים חשבונות שמיים. אך לכל הדעות המקרה היה מוזר ומזעזע.

המהרש"ל ששמע על פטירת תלמידו הודיע לאנשי החברא קדישא: ערכו לו את הטהרה כדת וכדין, וטרם תטמנוהו בקברו תקראו לי. כאשר הודיעו ראשי החברא קדישא למהרש"ל שמיטת הנפטר מוכנה, טמן המהרש"ל פתק בכף ידו של עזריאל בו נאמר: "גזורני עליכם, בית דין של מעלה, שתחזירו לי את האברך הזה". על החתום: שלמה לוריא. את אנשי החברא קדישא ציוה המהרש"ל באזהרה חמורה שלא לכסות את קברו שלעזריאל בעפר, כי אם להתירו פתוח.

ויהי בחצי הלילה ועזריאל מצא את עצמו עם תכריכים בבית העלמין בקבר פתוח ולא זכר את אשר עבר עליו ושב לביתו. בהגיעו דפק על זוגית החלון בקראו לרעייתו הטרייה שתפתח לו את הדלת. אך זו מיאנה וגירשה את ה"מת" בצעקות רמות. במר נפשו הלך עזריאל לבית הכנסת וישב שם עד הבוקר. השמש ועשרת המתפללים הראשונים ברחו מפניו כמנודה ואיש - כולל אשתו - לא החין לדבר עמו. כראות המהרש"ל בצערו של התלמיד, גזר על שר של שכחה שישכיח את המעשה מהאברך עצמו, מרעייתו, ומלובלין כולה את שאירע. (מלבד פנקס חברה קדישא) והחיים שבו למסלולם הרגיל משל לא אירע מאומה. צדיקי הדורות היו מפטירים: תחיית המתים שערך המהרש"ל הייתה דבר קטן שכן על פי הדין התייר לתלמידו להינשא והצדק עימו, אך לגזור על שר השכחה שישכיח את דבר המעשה מכל תושבי לובלין - הינו דבר גדול עשורת מונים.

מסופר על אברך צעיר, שרעייתו הצעירה חלתה והיתה מוטלת גוססת על פתח שערי מוות ובידו אין להושיע. גם הרופאים ייאשו אותם והודיעו שהמצב אבוד. שעותיה של רעייתו, היו ספורות. לפתע פקחה החולנית את עיניה וביקשה מבעלה בקול ענות חלושה, שיתן לה תקיעת כף "שלא תינשא אחר פטירתך לאף אחת בעולם" האברך שידע שמצוה לקיים דברימי שעומד למות כדי שיהיה לו יישוב הדעת, לא ניסה אפילו להבין מה אומרת אשתו. הוא פשוט הנהן בראשו כשרמעה רותחת זולגת על לחיו ונתן. לאחר שעות ספורות התקיימה הלזווייתה של אסתר למנוחת עולמים.

בימים שאחרי השבעה, ראה רבי שלמה לוריא, המהרש"ל זיע"א (יום הילולא י"ב כסלו), רבה של העיר לובלין, את את האברך - תלמידו ופניו נפולות. ביקש לעודדו שנקנסה מיתה על כל בן אנוש ובעז"ה במהרה ימצא את בת זוגו ההוגנת לו לקשר של קיימא. אבל הוא הניד בראשו לשלילה. הוא סיפר לרבו שנתן בחוסר שימת לב תקיעת-כף לרעייתו המנוחה שלא יינשא בשנית. וכעת, אנה הוא בא? המהרש"ל ביטל את דבריו מכל וכל: "ראשית כל, אתה מצווה ועומד מהר סיני לישא אשה ולהעמיד בנים, אין אפשרות להישבע על ביטול המצוה. ושנית, לא נתת דעתך באמת להישבע מצוון, אלא רק כדי להפיס את דעתה. נערוך לך התרת נדרים ותינשא בשנית". האברך שב לחייך, שדכני לובלין דיברו בו נכבדות, ולאחר פרק זמן הקים את ביתו בשנית עם אלמנה צעירה שאף חייה נקטעו בחדות במות עליה אישה היקר. החתונה נערכה מתוך ששון ושמחה. אך ככלות שבעת ימי המשתה געשה ורעשה לובלין כולה: עזריאל נלקח לפתע לבית עולמו.

בפי ישרים

ללכת בדרכי ישרים לפניך

המשכת התפילות ע"י יעקב אבינו ע"ה

יוראים לשקר מחמת שנים נחצבים מתחת כסא כבודו. וה' אלוקים אמת. ובה יצמח ישועתנו. וזה "כי הנני מושיעך מרחוק", ע"י האמת שנקרא רחוק ומרחקי' מילי ישלח לנו אורו ואמיתו, אליהו הנביא ומלך המשיח" אמן ואמן.

ויסוד זה של הבטחון בה', יחד עם בקשת התפילה על דבר ודבר שנעשה בעולם בכלליות ובפרטיות, נתיסד ע"י יעקב אבינו ע"ה, שנטע בנו את הדרך לזכות לכל ישועה שאדם צריך, שידע שיש לו נסיון, ושיש נסיון ה' נמצא עם האדם לראות כמה הוא מתקרב אליו, ואם אדם בוטח בה', ומתפלל אליו ית' שיוכל לעבור את הנסיונות, ולהיות עוד ה'. הקב"ה "ישלח עזרך מקודש, ומציון יסעדך", מיד ישלח את כל הכלים לעבור את הנסיון.

מסופר, שכשהיה הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זיע"א ילד קטן כבן שלש שנים, שהה בחדר שחיכו בו אנשים להיכנס אל אביו - הרה"ק רבי ישראל יצא מהחדר אחד האנשים, והילד מרוזין זיע"א. שאלו: מה אמר לך אבא? השיב היהודי: הרבי אמר שה' יעזור. "ומה יהיה עד שה' יעזור?" הוסיף הילד ושאל. "איני יודע" ענה היהודי. "א"כ חזור נא לאבא ושאל אותו", אמר הילד. חזר היהודי אל הרבי ושאל את שאלתו של הילד. השיב לו הרה"ק מרוזין ואמר: ה' יעזור גם עד שיעזור. ופסוק מפורש הוא כמו שאמר ליעקב אבינו ע"ה, "כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דיברתי לך", כלומר, אעזור לך גם לפני שעשיתי את אשר הבטחתי לך. וכדברינו עד עתה, שמתחילה עלינו תמיד בכל הדרכים, אוחילה לקל אחלה פניו, אשאלה ממנו מענה לשון, לבקש את עזרתו ית', ולא לסמוך על עצמינו לבדינו שנוכל לעבור את כל הנסיונות שעוברים עלינו. יעקב אבינו ע"ה שהיה לא' מהאבות הקדושים, הוא אפילו והיה קרוב אל הקב"ה, הוא ביקש על כל צעד ושעל, ה' עזור לי, ושיהודי מבקש ה' יעזור, ה' עזור לו, ולא עוזב אותו, עד שהוא הקבל את הישועה שלו בשלימות.

ואפילו שאנו נמצאים בגלות, והעולם חשוך, וחושב האדם שאין יכול להתפלל כראוי, לכך תחזינה עינינו לדבריו הק' של ה"תפארת שלמה" "ויפגע במקום וילך שם כי בא השמש. הנה כבר כתבו הראשונים ז"ל. כי כל מעשה אבות הוא רק בשביל הבנים וכמב' ברמב"ן ז"ל ולכך יעקב אבינו ע"ה בצאתו לחו"ל ידע כי זה סימן לבנים לכן השתדל להתפלל במקום ההוא ע"ד שאמרו רז"ל אצל הר הבית הבניויות בחול ופתוחות לקודש קודש. הבניויות בקודש ופתוחות לחול חול. הרמו להורות עם בני' היושבים בחו"ל ומצפים ומיחלים על בנין בהמ"ק כמ"ש והתפללו דרך ארצם וכמ"ש פתחו לי שערי צדק וזהו שער השמים. הרי הם כאלו הם בקודש. ולהיפך ח"ו כאשר יושבים בא"י ופתוחות לחול במחשבתם הרי הם כיושבי חו"ל. וזה שקבע יעקב להמשיך כל התפלות במקום ההוא של כל בני הגולה. וזה ויפגע במקום כי בא השמש הגלות הוא החושך. ובזמן הגאולה כתיב וזרחו לכם יריאי שמי שמש צדקה. וכן ה' כל תפלותיו ושבתו בשלום אל בית אבי שלם מן החטא באורך הגלות ונשוב לבית אבינו בב"א". עכ"ל הק'. יעקב אבינו ע"ה סידר לנו שנוכל להתפלל גם שחושך, שיהודי יוכל לבקש גם שחושך עליו היסורים, עליו לדעת כי לא ידח ממנו נידח, ויכול לשאת תפילה לבורא כל עולמים. וזכותו של יעקב אבינו ע"ה עומדת לנו לעד להמשכת התפילות, ולהושיע אותנו בעת צרותינו. ודע לך שזה רק נסיונות, ועליך לישא תפילה מעומק הלב, שתוכל להחזיק מעמד, ולהיות מעובדי רצונו ית' ויתעלה...

סיפר המגיד מישרים הרב ישראל היימן שליט"א שהגיע אליו אברך וסיפר לו מעשה שהיה לו לאותו אברך בעצמו. הוא נתקל באיזה שהוא קושי שבין הגשמי לרוחני, הוא לא הגדיר את זה, אבל מה שנכון היה, הוא שלא יכל לספר ואפילו לקרובים שלו ביותר, לא לבני ביתו ובפרט לא לבנים או לבנות. ולכן שמר על זה היטב בתוך עצמו, תוך שכל יום שעובר הוא נאכל מבפנים פנימה. וגם כל יום שעובר הוא מרגיש איך הנטל כבד עליו עוד יותר מהימים הקודמים.

יום א' בדרכו חזרה אל ביתו הוא רואה המולה רבה של אנשים מתחת לבניין שברחוב מגוריו, הוא שואל את אחד מהאנשים מה יש כאן, ועל אחר הוא עונה לו שא' מהיהודים שגר פה בבנין עורך שמחת שבע ברכות לרגל נישואי א' מילדיו, ורבו, שהוא א' מצדיקי וגדולי הדור בא לכבודו. ומשום כך כולם הגיעו לחזות בפני צדיק. הוא החליט לעצמו, הנה זה הזמן הנכון, וזה האדם הנכון. הוא התקרב אל הצדיק, ובהזדמנות הראשונה שלא היה הרבה אנשים שהתקבלו על ידו, הוא הפנה את רצונו לדבר למס' רגעים עם הצדיק ביחידות. הצדיק ז' איתו הצידה, והאברך סיפר את כל מה שעובר עליו. לאחר שסיפר את הכל, והצדיק שמע הכל בכל מכל כל, הוא אמר לאותו אברך בהאי לישנא: תדע לך שזה רק נסיון, ולכן מה שיש לך לעשות בעת הזאת, זה להתפלל. שהרי כל המטרה שהקב"ה מביא נסיון על היהודי, שיתקרב אליו, ולכן עליך להתפלל אל הקב"ה בכל עת מצוא, וה' ישלח לך עזרך מקודש.

לאחר שהצדיק המשיך בדרכו, עמד אותו אברך המום ומזועזע כביכול. מה לא התפללתי כל היום? מה לא עשיתי סגולות, קמיעות, תפילות בקברי צדיקים ונתינת צדקה? מה זה לא חשוב ומקובל? אבל לאחר כמה רגעים הוא הבין שחוץ מתפילה יש עוד דבר חשוב שהצדיק הזכיר לו בעת שיחו "תדע לך שזה רק נסיון..." והגך רק צריך להתפלל... האברך סיוס את סיפורו, ואמר שכל מה שעשה עד לשיחה עם אותו צדיק היה תפילה, אבל תפילה שיוכל לדעת מה לעשות, ולעבור את הכל על מי מנוחות. אבל פה שהבין זה נסיון מאת ה', מכאן ואילך הוא חישוב דרכיו, והבין שעליו להתפלל שיוכל לעבור את נסיונות החיים, ולהתקרב אליו ית' באמת ובטחון. בפרשתנו אנו קוראים על יעקב אבינו ע"ה איך עבר את כל נסיונות החיים, והוא לנו נתן לנו את דרך החיים, והוא גם זכה שלאחר כל זה שממנו יצאו י"ב שבטי ק"ה. יעקב אבינו ע"ה יוצא לדרך מסוכנת, ועשיו ולכן ארבו מכל הדרכים, ולא היה עם מי לדבר או להתחזק. ורק אמר כל הזמן "ח"ו לא אאבד בטחוני בה" אלא ביקש כל העת "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ", וניצח והתגבר על כל אויביו, וזכה שממנו יצאו י"ב שבטי ק"ה. וממנו התיסד פרק ט"ז שבשיר המעלות.

והדברים ממש תואמים לדברי התוס' (ב"מ נח:): על הכתוב "הלא יראתך כסלתך" (איוב ד', ו) פ' לשון ביטחון. ששם מדובר שאין לבוא לאדם שעבר עליו יסורין או אסון וכדומה, ולהוכיח אותו היה עליך לבטוח בה', למה לא בטחת? ועוד הוכחות ותוכחות, אלא על האדם לחזק שיבטח בה', ויפשפש במעשיו על מה עשה לו ה' ככה. ואם אדם בוטח בה' לבדו, אז הישועה שלו באה אליו מיד עוד לפני התפילה.

וכה דבריו של רבינו בעל ה"ישמח ישראל" ז"ע (אות ב) "זוה הוא הבטחת השי"ת ליעקב אבינו ע"ה איש האמת, תתן אמת ליעקב, שהישועה תהיה ע"י האמת שנמצא בקרב ישראל, ושארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב, ואף בעת החושך והשפלות אעפ"כ נמצא עיקר האמת בעם סגולה

מיוחד בקו "ומתוק לחכי". "שבת קירבתוני תשפ"ג" מהמשפיע הרה"ח רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א. שלווחה 1 בכניסה למערכת. 04-847-30-50.

עלוך זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון

a13215113@gmail.com

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"גדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלוך אשרי האיש" או במספר טלפון ("קהילות"):

073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אין ניתן אכילס בפולין, אלא פניכם לרבים אגלום אנצ'מא זכא אלו

לע"נ הרה"ח רבי יוסף אלימלך בן הרה"ח רבי חיים אליעזר ז"ל נלב"ע י"א אלול תשע"ח ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ

מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

נודב לע"נ הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל נלב"ע ה' תמוז תשפ"א ולע"נ האשה החשובה מרת רבקה בת הרב משה חיים ע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלוך להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פיגנבוים הי"ו,

או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן 540321-ע"ש ישראל בנימין פיגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.